

въ всички области на държавната машина. Разбира се, тѣ бѣха безсилни да се наложатъ надъ вѣковното невежество въ Турция, но поне известно начало биде поставено. Успоредно съ пробиването пѣтъ на модерни разбирания за управлението на държавата се забелязватъ признаци за измѣняване методитѣ за борба съ печата. Строгитѣ мѣрки можеха да задушатъ печата, но не и негодуванието у маситѣ. Трѣбваше да се намѣрятъ, следователно, начини да се неутрализира пропагандата и влиянието на вредния печатъ чрезъ противопоставяне на еквивалентни нему величини; и правителството почна да дава привилегии, субсидии, подкупи на вестници и журналисти.

Гслѣмниятъ турски реформаторъ Митхадъ-паша бѣ единъ отъ първитѣ турски държавници, който трѣгна по този пѣтъ. По негово нареждане почна да излиза на 1865 г. въ Русе в. „Дунавъ“, редактиранъ отъ българи и турци; той подкрепя и сп. „Источникъ мнения“ (1867), редактирано отъ Исмаилъ Кемалъ. Въ 1868 г. почнаха да излизатъ въ Одринъ в. „Едирне“ на български, турски и грѣцки и въ Солунъ „Солунъ“ на български, турски и грѣцки. Всички тѣзи издания, които иматъ силенъ пропаганденъ характеръ, бѣха издържани отъ правителството. По-късно — следъ освобождението на България — се издадоха и други вилаетски периодични издания. Тѣхната целъ, естествено, бѣ да въздействуватъ върху населението, съ статии и съобщения на неговия собственъ езикъ, въ полза на турската официална политика.

Освенъ по този начинъ, правителството се стремѣше да упражнява влияние върху маситѣ непосредствено чрезъ българския печатъ, като го задѣлжаваше да обнародва всички официални съобщения, които му се предаваха отъ бюрото на печата и отъ мѣстнитѣ власти за публикация. Не само това. Правителството даваше и субсидии на нѣкои вестници (напр. „Турция“ и „Источно врѣме“, стопанинъ Лафанъ Ханли), за да не критикуватъ държавнитѣ мѣроприятия и да вървятъ въ унисонъ съ официалната политика. Редакторитѣ на „Турция“ се отнасяха наистина благосклонно къмъ режима, обаче понѣкога тази благосклонностъ биваше отъ полза за българщината (допринасяше за смекчаване държането на турската властъ спрямо българщината). Правителството се стремѣше, освенъ това, да спечели разположението на нѣкои български вестници, като ги освободи отъ високитѣ пощенски такси. Отъ тѣхъ бѣха освободени „Турция“, „Источно врѣме“, „Свѣтътникъ“ и др. Тази привилегия се отнемаше, щомъ периодичното издание започнѣше да държи остъръ езикъ къмъ режима. Напр., привилегията на „Свѣтътникъ“ биде отнета съ аргументацията на Портата, че не се списвалъ въ примирителенъ духъ, съгласно поетото задѣлжение.